

Tisková zpráva Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS

Trendy vývoje a výskyt HIV/AIDS v ČR v roce 2018

Praha 29.1.2019 V roce 2018 došlo k dalšímu výraznému poklesu počtu nově zachycených případů infekce HIV v České republice, a to až pod hodnotu zaznamenanou v roce 2012. U občanů ČR a cizinců s dlouhodobým pobytem (rezidentů) bylo zjištěno 208 případů, což je o 46 méně než v roce 2017. Oproti roku 2016, v němž byl dosažen nejvyšší roční počet nových případů, došlo celkově k poklesu o 78 případů (tj. 27,3 %). **(graf 1)**. V relativním vyjádření činí výskyt v roce 2018 1,96 případu na 100 000 obyvatel. Pokles záchytů nových případů HIV infekce byl zjištěn u občanů ČR, a to především v kategorii mužů majících sex s muži.

Významný pokles počtu případů v letech 2017 a 2018 nejpravděpodobněji souvisí se změnou mezinárodních i národních doporučení, jež požadují, aby léčba byla zahajována co nejdříve po zjištění HIV positivity. Infekčnost úspěšně léčených pacientů zásadním způsobem klesá a tím se snižuje možnost přenosu HIV infekce v populaci. Podíl léčených pacientů z počtu pacientů v péči výrazně narůstal ze 78,1% v roce 2015 na 86,4% v r. 2016, 91,6% v r. 2017 a 95,4% v r. 2018.

Mezi nově diagnostikovanými je **186 mužů a 22 žen**. Počty mužů jsou v porovnání s roky 2016 a 2017 výrazně nižší. Počty žen jsou v posledních letech prakticky na stejné úrovni, relativní zastoupení žen mezi novými případy v roce 2018 bylo 10,6 %. **(graf 2)** Průměrný věk nově diagnostikovaných mužů byl 37 let, žen 38 let, s věkovým rozpětím od 20 do 69 let u mužů a od 23 do 64 let u žen.

Při zjištění HIV infekce bylo 133 (63,9 %) infikovaných v asymptomatickém stadiu, 31 (14,9 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 14 (6,7 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 30 (14,4 %) s onemocněním AIDS. **(graf 3)**

Tři pětiny nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v Praze (52,9 %) či v jejím okolí ve Středočeském kraji (7,7 %). Při relativním vyjádření zohledňujícím počet obyvatel **(graf 4)** dlouhodobě jednoznačně dominuje Praha (8,5 případu na 100 000 obyvatel v roce 2018), s odstupem následují kraje Jihočeský (1,7), Karlovarský (1,7) a Jihomoravský (1,4). Nejnižší výskyt zaznamenal kraj Zlínský (0,3).

Z 208 nových případů HIV infekce v roce 2018 bylo 85 **rezidentů** (40,9 %) pocházejících zejména z Ukrajiny (19) a Slovenska (17) a dále z Ruska (8), Polska (4), Moldavska (4) a z dalších evropských i mimoevropských zemí. Počet rezidentů se výrazně neliší od předchozích let, ovšem v důsledku poklesu počtu případů u občanů ČR se podíl rezidentů, který se dlouhodobě pohyboval na úrovni 25-30 %, v roce 2018 podstatně zvýšil na 41 %. **(graf 5)**

Infekce HIV se v ČR stále přenáší především **sexuální cestou** (92,3 % případů v roce 2018), přičemž 138 (66,3 %) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži (z nich 4 byli rovněž injekčními uživateli drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější). **(graf 6)** Přenos mezi muži majícími sex s muži je dlouhodobě dominantním rysem výskytu

HIV infekce v ČR, nicméně v posledních dvou letech došlo k jeho výraznému snížení (v předchozích letech 2016 a 2017 bylo v této kategorii zjištěno 213 a 182 případů). K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo v roce 2018 u 54 osob (32 mužů a 22 žen), což zhruba odpovídá úrovni předchozích let (53 v roce 2016 a 59 v roce 2017). Podíl heterosexuálně přenesených infekcí činil v roce 2018 26,0 %. Podíl přenosu **prostřednictvím injekčního užívání drog** je v ČR na rozdíl od přenosu sexuálního dlouhodobě nízký. V roce 2018 byl zaznamenán u 7 mužů (3,4 % případů). **(graf 7)** Dále byl diagnostikován jeden případ **nosokomiální** infekce, Týká se cizince s dlouhodobým pobytem a má původ mimo území ČR. U 8 infikovaných zůstal způsob přenosu zatím **neobjasněn**.

Při **povinném skríninku dárců** krve nebo plazmy byly v roce 2018 zjištěny 4 případy HIV infekce. **(graf 8)** **Skrínink gravidních žen** nově zachytil 3 HIV pozitivní ženy, z nichž 2 byly rezidentky. **(graf 9)** HIV pozitivním matkám se v roce 2018 narodilo 7 **dětí**, z toho ve 3 případech matky při otěhotnění věděly o své HIV pozitivitě, u 4 byla HIV pozitivita zjištěna až při skríninku v průběhu těhotenství. Mezi matkami bylo 6 residentek.

Bylo zjištěno 35 nových případů **onemocnění AIDS** (15 u občanů ČR, 20 u residentů), z toho 31 (88,6 %) u pacientů s HIV pozitivitou prokázanou nově až v roce 2018. **(graf 10)** Bylo zaznamenáno 14 úmrtí ve stadiu AIDS a 9 úmrtí nemocných s HIV z jiné příčiny. Počet osob žijících v ČR s HIV/AIDS i nadále výrazně roste. **(graf 11)**

Kromě dosud uvedených počtů bylo 14 nových případů HIV zjištěno u cizinců s krátkodobým pobytem v ČR **(graf 12)** (z toho Ukrajina 2, Nigérie 2 a jednotlivě další země).

Kumulativní data od roku 1985

V období od zahájení sledování infekcí HIV, tj. od 1.10.1985, do 31.12.2018 bylo v ČR celkově zjištěno 3368 případů HIV pozitivitu u občanů ČR (2543) a residentů (825), z toho bylo 2900 (86,1 %) mužů a 468 (13,9 %) žen. U 632 z nich (517 mužů, 115 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Z 3368 pacientů 434 (12,9 %) již zemřelo, přičemž 299 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (47,3 % ze všech nemocných s AIDS) a 135 z jiné příčiny. **(tabulka 1)**

V této tiskové zprávě jsou uváděna data předběžná, finální budou zveřejněna po analýze ve výroční zprávě.

Kontakty:

RNDr. Vratislav Němeček, CSc., vedoucí Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS, Státní zdravotní ústav
Kontakt: vratislav.nemecek@szu.cz

RNDr. Marek Malý, CSc., vedoucí oddělení biostatistiky, Státní zdravotní ústav
Kontakt: marek.maly@szu.cz

MUDr. Hana Zákoucká, vedoucí oddělení sexuálně přenosných infekcí, Státní zdravotní ústav
Kontakt: hana.zakoucka@szu.cz